

İÇİNDEKİLER

Tabloların Listesi	iii
Şekillerin Listesi	v
Önsöz	vi
Teşekkür	viii
Yönetici Özeti	ix

1. GİRİŞ

1.1. Meyve ve Sebze İşleme Sanayinin Araştırmadaki Kapsamı	2
1.2. Araştırmanın Gerekçesi ve Önemi	4
1.3. Araştırmanın Sorusu	7
1.4. Araştırmanın Amaçları	9
1.5. Araştırmanın Yöntemi	10
1.5.1. Araştırmada İzlenen Yaklaşım	10
1.5.2. Araştırmanın Gerçekleştirilmesinde İzlenen Yöntem	10
1.5.3. Verilerin Analizinde İzlenen Yöntem	14
1.6. Araştırmanın Sunum Planı	15

2. SÜRDÜRÜLEBİLİR REKABET GÜCÜ: TANIMI VE KAPSAMI

2.1. Rekabeti Belirleyen Unsur Olarak Yenilikler	16
2.2. Rekabetin Değişen Koşulları	17
2.3. Firma İçi Unsurların Yenilik Yaratma Kapasitesine Etkileri	20
2.4. Firma Dışı Unsurların Yenilik Yaratma Kapasitesine Etkileri	23

3. TÜRKİYE'DE MEYVE VE SEBZE İŞLEME SANAYİNDE SEÇİLMİŞ ÜRÜNLERİN AVRUPA BİRLİĞİ PAZARINDAKİ REKABET GÜCÜ VE REKABET GÜCÜNÜN BELİRLEYİCİLERİ

3.1. Türkiye'nin Domates, Üzüm ve Turunçgil İşleme Sanayinin Avrupa Birliği Piyasasında Avrupa Birliği Üyesi Ülkeleri Karşısındaki Rekabet Gücü	26
3.1.1. İhracat Benzerlik İndeksi ile Rakip Ülkelerin Belirlenmesi	27
3.1.2. Açıklanabilir Karşılaştırmalı Üstünlükler İndeksi ile Türkiye'nin Rakip Ülkeler Karşısında Avrupa Birliği Piyasasında Rekabet Gücünün Belirlenmesi	32
3.1.3. Karşılaştırmalı İhracat Performans İndeksi ile Türkiye'nin Rakip Ülkeler Karşısında Avrupa Birliği Piyasasında Rekabet Gücünün Belirlenmesi	34
3.2. Mevcut Rekabet Gücü ve Nisbi Maliyetler	36

4. TÜRKİYE'DE MEYVE VE SEBZE İŞLEME SANAYİNDE SEÇİLMİŞ ÜRÜNLERİN ULUSLARARASI PİYASALARDA REKABET GÜCÜNÜN SÜRDÜRÜLEBİLİRLİĞİ AÇISINDAN DEĞERLENDİRİLMESİ

4.1. Alan Çalışması Kapsamındaki Firmaların Ekonomik Yapısı	42
4.2. Firmaların Yenilik Yaratma Eğilimlerini Belirleyen Firma İçi Unsurlar: Yenilikçi Örgüt Kültürü ve Yapısal Özellikler	46
4.2.1. Firma İçi Unsurlardan Örgüt Kültürü Açısından Mevcut Durumun Belirlenmesi	47
4.2.2. Yenilikçi ve Yenilikçi Olmayan Firmaların Firma İçi Unsurlar Bakımından Karşılaştırılması	54
4.3. Firmaların Yenilik Yaratma Eğilimlerini Belirleyen Firma Dışı Unsur: Network	57
4.3.1. Mevcut Durumun Belirlenmesi: Network'ün Varlığı	58
4.3.2. Mevcut Durumun Belirlenmesi: Network'ün Yapısı	59
4.3.3. Mevcut Durumun Belirlenmesi: Firmalar Arasında Paylaşılan Bilginin Türü	65
4.3.4. Yenilikçi ve Yenilikçi Olmayan Firmaların Firma Dışı Unsurlar Bakımından Karşılaştırılması: Yenilikçi Firma Profili	67

5. SONUÇ

KAYNAKLAR

EK 1: İhracat Benzerlik İndeksinin, Rekabet İndekslerinin Hesaplanmasında ve Ekonometrik Modelin Tahminlenmesinde Kullanılan Ürün Grupları ve İhracat Benzerlik İndeksinin Hesaplanmasında İzlenen Yöntem	82
EK 2: Anket Formu	86

TABLoların LİSTESİ

Tablo 1.1. Türkiye’de Meyve ve Sebze İşleme Sanayi Kapsamındaki Ürünlerin Dışsatımının Ürün Gruplarına Göre Dağılımı	3
Tablo 1.2. Avrupa Birliği Domates, Üzüm ve Turunçgil ve Mamulleri İthalatının Topluluk İçi ve Dışı Ülkelere Göre Dağılımı	6
Tablo 1.3. Alan Çalışması Kapsamındaki Firmaların Bağlı Oldukları İhracatçı Birliklerine Göre Dağılımı	13
Tablo 1.4. Alan Çalışması Kapsamında Gönderilen Anketlerden Cevaplanan ve Geri Dönüş Oranının İhracatçı Birliklerine Göre Dağılımı	14
Tablo 3.1. Türkiye’de ve AB’de Meyve ve Sebze İşleme Sanayi Üretim ve Dış Ticareti ile İlgili Bazı Göstergeler	26
Tablo 3.2. İhracat Benzerlik İndeksi	29
Tablo 3.3. Seçilmiş Üç Ürün İçin İhracat Benzerlik İndeksi	29
Tablo 3.4. Türkiye’nin ve Avrupa Birliği Ülkelerinin Avrupa Birliği’ne Domates, Üzüm ve Turunçgil İşleme Sanayi Ürünleri İhracatı (1000 ECU)	30
Tablo 3.5. Avrupa Birliği’nin İhracat Benzerlik İndeksi ile Belirlenen Rakip Ülkelerden Domates, Üzüm ve Turunçgil İşleme Sanayi Ürünleri Dışsatımının Alt Ürün Gruplarına Göre % Dağılımı (1994-1997 yılları ortalaması)	32
Tablo 3.6. Avrupa Birliği Meyve ve Sebze İşleme Sanayi İthalatında Rakip Ülkelere Göre Türkiye’nin Açıklamalı Karşılaştırmalı Üstünlük İndeksi (AKÜ-Balassa)	33
Tablo 3.7. Avrupa Birliği Meyve ve Sebze İşleme Sanayi İthalatında Rakip Ülkelere Göre Türkiye’nin Açıklamalı Karşılaştırmalı Üstünlük İndeksi (AKÜ-Volarth)	34
Tablo 3.8. Karşılaştırmalı İhracat Performans İndeksi (Dünya Toplam Ticaretine Göre Hesaplanmış)	35
Tablo 3.9. Karşılaştırmalı İhracat Performans İndeksi (Avrupa Birliği Toplam Ticaretine Göre Hesaplanmış)	36
Tablo 3.10. Türkiye’nin Avrupa Birliği Piyasasında Domates, Üzüm ve Turunçgil İşleme Sanayi Ürünleri Pazar Payının Tahminlenmesinde Kullanılan Değişkenler (1976-1997 Dönemi; Yıllık veriler)	38
Tablo 3.11. Türkiye’nin Avrupa Birliği Piyasasında Domates İşleme Sanayi Ürünleri Pazar Payı (Görünüşte İlgisiz Regresyon (SUR) Modeli Sonuçları) (1976-1997 Dönemi; Yıllık veriler)	38
Tablo 3.12. Türkiye’nin Avrupa Birliği Piyasasında Üzüm İşleme Sanayi Ürünleri Pazar Payı (Görünüşte İlgisiz Regresyon (SUR) Modeli Sonuçları) (1976-1997 Dönemi; Yıllık veriler)	39
Tablo 3.13. Türkiye’nin Avrupa Birliği Piyasasında Turunçgil İşleme Sanayi Ürünleri Pazar Payı (Görünüşte İlgisiz Regresyon (SUR) Modeli Sonuçları) (1976-1997 Dönemi; Yıllık veriler)	40
Tablo 4.1. Firmaların İhracat ve Hammadde Temini İçin Yönlendikleri Piyasalara Göre Dağılımı	43
Tablo 4.2. Firmaların İşletme Fonksiyonları ile İlgili Sorunları	46
Tablo 4.3. Firmaların Pazara Oraklı Olma Konusundaki Tutumları	48
Tablo 4.4. Firmaların Öğrenme ve Gelişmeye Yönelik Tutumları	49
Tablo 4.5. Firmaların Katılımcı Karar Verme Konusundaki Tutumları	50
Tablo 4.6. Firmaların Karar Alma Süreci Konusundaki Davranışları	51
Tablo 4.7. Firmaların Yeni Ürün Geliştirme Konusundaki Tutumları	52
Tablo 4.8. Firmaların Birimler Arası Koordinasyon ve İletişim	

Konusundaki Tutumları	53
Tablo 4.9. Firmaların Güç Paylaşımı Konusundaki Tutumları	53
Tablo 4.10. Kümeleme Analizinde Yenilikçi Kültür Değişkenleri	54
Tablo 4.11. Kümeleme Analizinde Kullanılan Değişkenlerin Ortalama Değerlerinin Gruplara Göre Farklılıkları	56
Tablo 4.12. Yenilikçi Kültür Değişkenlerine Göre Oluşturulan Firma Kümelerinin Kültürel Özelliklerinin Ortalama Değerleri	
Tablo 4.13. Yenilikçi Kültür Değişkenlerine Göre Oluşturulan Firma Kümelerinin Yapısal ve Süreç ile İlgili Özelliklerinin Ortalama Değerleri	
Tablo 4.14. Network İlişkisi İçindeki Firmaların Dağılımı	59
Tablo 4.15. Ana Firmanın Taşeron Firmaya Bilgi Aktarma Potansiyeli	66
Tablo 4.16. Yenilikçi Kültüre Sahip Firmaların Network İlişkisinin Dağılımı	67
Tablo 4.17. Network İçindeki Firmaların Firma İçi Ar-Ge Faaliyetlerinin Dağılımı	69

ŞEKİLLERİN LİSTESİ

Şekil 2.1. Yenilik Yaratma Kapasitesini Belirleyen Firma İçi ve Firma Dışı Unsurlar	19
Şekil 4.1. İşletme Fonksiyonları ile İlgili İfade Edilen En Önemli Sorunlar	45
Şekil 4.2. Eğitim Programları Uygulayan Firmaların Payı	50
Şekil 4.3. Firmaların Pazar Bilgilerinin Paylaşımı Konusundaki Tutumları	52
Şekil 4.4. Network İlişkisi İçindeki Firmaların Taşeron Üretimlerinin Toplam Üretim İçindeki Payı Açısından Dağılımı	60
Şekil 4.5. Network İçindeki Firmaların Coğrafi Yakınlık Açısından Dağılımı	61
Şekil 4.6. Network İçindeki Taşeron Firmaların En Önemli Müşteri İçin Gerçekleştirdiği Taşeron Üretim Toplam Üretim İçindeki Payı Açısından Dağılımı	62
Şekil 4.7. Network İçindeki Taşeron Firmaların En Önemli Müşterisi İle İlişkisi Açısından Dağılımı	63
Şekil 4.8. Network İçindeki Ana Firmaların En Önemli Taşeron Firması İle Anlaşma Süresi Açısından Dağılımı	64